

Gölřah Çeliker

GÖKÇEN

Türk Kızı, Gök Kızı, Atatürk Kızı:

SABİHA GÖKÇEN

DESTEK YAYINLARI: 2113

BİYOĞRAFİK ROMAN: 2

GÜLŞAH ÇELİKER / GÖKÇEN

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Destek Yapım Prodüksiyon Dış Tic. A.Ş.

Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun

Editör: Ali Çelebi

Kapak Tasarımı: Sedat Gösterikli

Sayfa Düzeni: Cansu Poroy

Destek Yayınları: Mayıs 2025

Yayıncı Sertifika No. 43196

ISBN 978-625-5942-54-8

© Destek Yayınları

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42

Faks: (0) 212 252 22 43

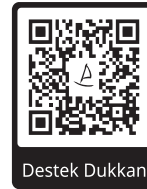
www.destekdukkani.com

info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

Destek Dukkan

Deniz Ofset – Çetin Koçak

Sertifika No. 77699

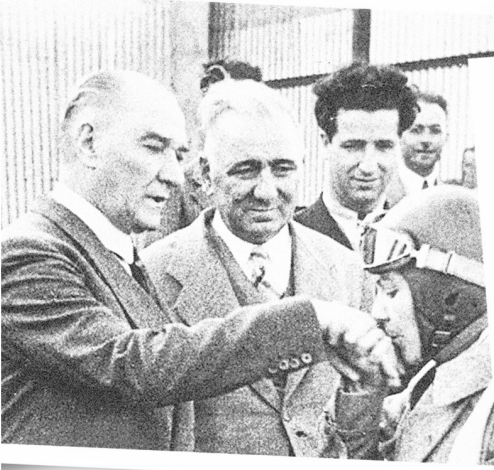
Maltepe Mahallesi

Hastane Yolu Sokak No. 1/6

Zeytinburnu/İstanbul

Tel. (0) 212 613 30 06

Gülşah Çeliker

GÖKÇEN

Türk Kızı, Gök Kızı, Atatürk Kızı:

SABİHA GÖKÇEN

ÖNSÖZ

Dünyanın ilk kadın savaş pilotu Sabiha Gökçen, benim çocukluk rol modelimdi. Küçük bir kız çocuğuyken, onu ilk kez evimizdeki bir albümde; Atatürk'ün yanında, üniforması ile gördüğümde karar vermiştim: O benim önderim olacaktı, onunla ilgili muhakkak bir şey yapacaktım, nitekim öyle de oldu...

Çocukluğumdan beri, sinema ve belgesellere çok meraklıydım. Sürekli babamla bu tip filmler ve belgeseller izlerdik. Henüz ergenlik çağında, eğitimimi de sinema ve belgesel film konusunda yapmaya karar verdim. İstanbul Üniversitesi'ndeki lisans eğitimimin ardından, İngiltere'ye TV & video yapımcılık eğitimi almaya gittim. Yoğun bir lisansüstü eğitim ardından, HTV, ITN'de staj yaparken, İngiliz prodüktörlerle konuşmamız esnasında ortak prodüksiyon için ilk fikrim, dünyanın ilk kadın savaş pilotu Sabiha Gökçen'in belgeselini yapmak oldu. Artık bir hedefim vardı: Sabiha Gökçen'in belgeselini yapmak!

Ülkeye dönünce, televizyon ve yapım şirketlerinde yapım asistanlığı çalışmalarım ve tecrübelerim sonucunda bu belgeseli yapmak üzere araştırmaya giriştim. İlk iş olarak Ankara'da Türk Hava Kurumu'nu ziyaret ettim, orada kütüphane müdürü ile tanıştım ve çalışmaya başladım. Daha sonra Kültür ve

Turizm Bakanlığı'nın proje yapım desteğine başvurdum ve aldım. Tabii, rol modelim ve önderim Sabiha Gökçen ile tanışmayı da çok arzu ediyordum. Bir yıllık süreçte bu da gerçekleşti. Sonunda bir gün, kütüphane müdürü ile belgesel filmim hakkında bilgi vermek üzere Sabiha Gökçen'i ziyaret ettik. Henüz 27 yaşındaydım ve Atatürk'ün kızı Sabiha Gökçen ile tanışacağım için çok heyecanlıydım. Zira, normalde bir saat olacak görüşmemiz, sohbetimizle birlikte tam dört buçuk saat sürdü. Bu süre zarfında, çocukluğundan Atatürk'le tanışmasına, havacılığa başlaması ve global kariyerine kadar her şeyi konuştuk. Tabii Sabiha Gökçen'in hayatını ezbere bildiğim için o da beni bırakmak istemedi. Sohbetin sonunda elini öperek teşekkür ettim ve benim önderim olduğunu söylediğimde, kendisi de: "Siz gerçek bir Cumhuriyet genç kızısunuz, sizin bir örneğe ihtiyacınız yok," diyerek beni onurlandırdı... Sabiha Gökçen de sarılıp beni öperken, onun da benim de gözlerim doldu...

Sonunda, belgeseli bitirdiğimizi maalesef Sabiha Gökçen göremedi ama ona yakışan büyüklükte bir Cumhuriyet tarihi belgeselini, yurtiçi ve yurtdışı çekimlerle İngilizce ve Fransızcaya da çevirerek tamamladık. Belgeselin yurtiçi ve yurtdışında festival ve özel gösterimlerini pek çok kez yaptık. Sabiha Gökçen'in hayatını anlatan bir kitap yazmayı daha önce düşünmüştüm ama bunu araya giren 2. projem "Piri Reis Dünya Haritacısı" dolayısıyla biraz ertelemiştim. 2023'te, Cumhuriyet'in 100. yılı dolayısıyla yaptığımız gösterimlerde, belgeselin halk tarafından büyük ilgiyle izlenmesi, sohbet ve panellerde çok fazla soru gelmesi bu kitabın yazılması teşvikini de arttırdı. Böylece çok önemli bir kahraman ve idolüm olan Sabiha Gökçen'in hayatını yazma sürecim başladı. Sabiha Gökçen'in, Cumhuriyet'in en önemli tanıklarından biri olarak, Atatürk ile Çankaya Köşkü'nde yaşadıklarını yazmaktan

ve o günleri hatırlamaktan ben de çok keyif aldım; o mucizevi günleri adeta tekrar yaşadım. Ve bir kez daha Atatürk'e ve Sabiha Gökçen'e, onların Türkiye ve Türk halkı için çok önemli olan yaşamlarına ne çok şey borçlu olduğumuzun farkına vardım.

İstanbul, Nisan 2025

1912, Derne, Trablusgarp, Libya...

Haziran ayı... Sıcak bir cuma günü, Trablusgarp çöllerinde Derne cephesinde, Türk-İtalyan Savaşı'nın tatil günüydü.

İki genç Osmanlı subayı karargâhtan ayrılarak, yerel pazarın yolunu tuttular. Selanikli bu iki subay, Manastır Askeri İdadisi'nden hatta çocukluktan beri yakın arkadaşlardı. Aslında pazara gitme niyetleri farklıydı. Zira daha kumral olan yüzbaşı, bir an önce ona tavsiye edilen meşhur Bedevi falcıyı bulmak için hızla önden gidiyordu.

Arkasından onu takip eden sarışın, yakışıklı olan yüzbaşı seslendi:

"Fuat, yavaş! Nedir bu telaş böyle? Pazar yeterince kalabalık zaten..."

Ortalık hakikaten taze ve kuru yiyecek satıcıları, elbise, ipek, keten kumaş ve çeşitli baharat satıcılarından geçilmiyordu.

"Gel hadi Kemal! Burada, buldum!"

"Tamam, dur biraz soluklan. Adamın önünde sıra var."

Falcı, beyaz geniş sarıklı, siyah sakallı uzun beyaz gömlekli biriydi ve önünde uzun bir sıra vardı.

"Evet, buranın en meşhur falcısıymış. Hadi bir sigara yakalım beklerken. Fazla zamanımızı almaz; söz!"

“Peki madem geldik, başka çare yok artık; katlanacağız.”

İki yüzbaşı birer sigara yakıp, beklemeye başladılar.

Nihayet sıra onlara gelince, Bedevi falcı kafasını kaldırdı, önünde duran genç Yüzbaşı Fuat’a dikkatlice baktı. Elini katran gibi siyah bir sıvı olan kovaya batırmasını, sonra da kuma basmasını istedi.

Yüzbaşı Fuat, falcının dediklerini dikkatlice uyguladıktan sonra, adam onun elini temizleyip çizgileri belirledi. Sonra da Fuat’ın İstanbul’daki nişanlısına dair bir şeyler anlatmaya başladı.

Sıkılan ve sırf arkadaşını kıramadığı için geldiği yüz ifadesinden belki Yüzbaşı Kemal, bir sigara daha yakmış, daireler çiziyor, etrafı seyrediyordu.

Falcı, Yüzbaşı Fuat’ın falını bitirir bitirmez, Kemal’e dikkatlice baktı. Mavi gözlü, sarışın bu adam tipik bir Osmanlı subayı gibi durmuyordu. Yuvarlak çehresi, belirgin elmacık kemikleri, iri mavi gözleri ve keskin bakışlarıyla oldukça dikkat çekiciydi.

Seslendi:

“Yüzbaşı sen de otur!”

Kemal, şaşkınlıkla kafasını kaldırdı. Böyle bir şey hiç beklemiyordu.

Fuat:

“Hadi Kemal, sana da baksın. Adam benimkini gayet iyi bildi...”

Kemal, falcının önüne oturdu. Elini, önce kovaya soktu sonra kuma buladı.

Falcı, yüzbaşının uzun parmaklı ellerini özenle temizleyip, çizgilerini belirledi ve dikkatlice yüzüne baktı. Sonra avuç içini dikkatle inceledi ve tekrar yüzüne baktı, Yüzbaşının keskin bakan mavi gözlerinden çok etkilenmişti.

Birden yüzbaşının elini bıraktı ve heyecanla ayağa fırladı!

“Allah Allah! Sen! Sen padişah olacaksın! Fakat bu on beş yıl sürecek, sonra her şey bitecek!”

Adamın hali ve gelecek kahinliği ikisin de çok şaşırtmıştı. Derken, birden çöl rüzgarı belirdi ve ortalık toz duman oldu.

“Fuat bu adam deli galiba. Hadi parasını verip gidelim. Bu günlük bu kadar falcılık yeter sanırım!”

“Evet ama senin için söyledikleri hakikaten çok ilginçti Kemal. Tamam, ben hemen ödüyorum.”

Fuat, falcının istediğinden biraz fazla parayı adamın eline sıkıştırdı ve iki Türk yüzbaşı, aralarında konuşarak Trablusgarp’taki karargahlarına dönmek üzere uzaklaştılar...

1. BÖLÜM

1925, BURSA, TÜRKİYE

Sabiha o gün erkenden hazırlanmıştı, En güzel elbisesini giydi. Evdeki isli, kenarı kırık boy aynasına bakarak, saçlarını taradı. Temiz kıyafetlerini, özenle taranmış saçlarını tekrar kontrol etti. Sonunda ağabeyinin de görevli olduğu meşhur köşke gidecekti. Kırmızı bayramlık ayakkabılarını giydi ve kapıdan çıkmadan son kez elbisesine, kendine baktı. Küçük olmasına rağmen hiçbir şeyi eksik olsun istemiyordu; çok önemli biriyle görüşecekti. Gecikmeden yola koyuldu...

Önünde bahçeleri olan sıra sıra evlerin bulunduğu sokaktan geçtikten sonra, nihayet Bursa'nın en önemli konaklarından, Hünkâr Köşkü'nün önüne geldi. Adımlarını hızlandırarak bahçeye yöneldi. Daha önceden de kontrol ettiği çalıların arasından bulunduğu boşluktan, çitlerin altından minik vücudunu kıvrarak hızlıca geçti. Ayağa kalktı, üstünü silkeledi ve devam etti,. Kalbi yerinden çıkacakmışçasına küt küt atıyordu. Az sonra görüşeceği büyük lider çok önemliydi çünkü... Neler konuşabileceğini tek tek aklından geçirdi ve bakışlarıyla bahçeyi taradı.

İşte orada, bahçenin ortasındaydı Mustafa Kemal Paşa... Beyaz, ahşap bir koltukta, şık takım elbisesi içinde tek başına oturuyor, elindeki küçük fincandan kahvesini içerek, dalgın gözlerle, Bursa'nın yemyeşil manzarasına bakıyordu.

Çevresine iyice bakındı. O an köşkte görevli ağabeyi ve diğer koruma görevlilerini etrafta görmedi. Şimdi fırsat ayağına gelmişti. Kimseye görünmeden ve nefesini tutarak, bahçenin ortasına, Mustafa Kemal Paşa'ya doğru hızla koşmaya başladı! Kalbi şimdi yerinden çıkacakmış gibi atıyordu ve durursa sanki dizlerinin bağı çözülürcekti.

Mustafa Kemal Paşa, küçük kızı fark etmedi ama köşkün kapısında duran yaveri Cevat Abbas ve yakındaki koruma görevlisi hemen fark ettiler.

“Dur çocuk! Nereye gidiyorsun?”

Tam o sırada kahvesinden bir yudum alan Gazi Paşa da aynı anda, ona doğru gelen küçük kız çocuğunun farkına vardı.

“Bırakın gelsin çocuk!” dedi.

Küçük Sabiha, heyecanla ona koşarken, birden Gazi Paşa'nın önünde durdu.

Sonunda, koltuğunda oturan Gazi Paşa'nın önündeydi ama kalbi yerinden çıkacak gibi atan küçük kızın da nutku tutulmuştu; adeta donakalmıştı!

“İsmin ne çocuğum?”

“Sabiha.”

“Kimin kızıydın sen?”

“Mustafa Efendi'nin...”

“Ne iş yapar baban?”

“Vilayet başkatibiydi efendim. Bursa'nın işgalinde öldü.”

“Allah rahmet eylesin. Başka kimin var?”

“Annem de ardından öldü. Ağabeyim var; iki ablam var, bir ağabeyim daha varmış ama 1. Dünya Savaşı'nda şehit olmuş. Subaymış...”

“Beni niye görmek istedin çocuğum?”

“Şey, şey paşam, ben bir leyli (yatılı) okula gitmek istiyorum!”

“Neden gitmek istiyorsun?”

“Ağabeyim ve çocuklarıyla yaşıyorum ama orada rahat değilim. Onlara yük oluyorum. Ben bir leyli okula gitmek istiyorum efendim.”

“Sahiden okumak mı istiyorsun çocuğum?”

“Evet efendim, hem de çok istiyorum. Ağabeyimin beni okula göndermesine imkan yok. Oysa böyle bir okula gitsem, inanıyorum ki memleketime yararlı olabilirim. Evin bir köşesinde kalmak ve kaderime boyun eğmek istemiyorum...”

Gazi, on bir, on iki yaşlarında görünen kızın cesaretini ve akli başında sözlerini beğenmişti.

“Aferin sana Sabiha, ne güzel anlattın derdini!” dedi. “Aslında, tüm Türk çocuklarının okuması lazım. Yarın bu vatana sizler sahip çıkacaksınız. Aydınlık kafalı, bilgili insanlar olarak yetişmeniz şart. Demek yatılı okul istiyorsun çocuğum?”

“Evet efendim. Bana yardım ederseniz size söz, sizi asla mahcup etmeyeceğim!”

Gazi Paşa önce sustu, bir sessizlik oldu. Gözlerini etrafta gezdirerek biraz düşündü ve birden ayağa kalktı.

“Bak Sabiha, okuma aşkını kimselerin söndürmesine sakın izin verme! Engeller olursa da bu engelleri ne pahasına olursa olsun yıkıp at. Annen ve baban erken yaşta vefat etmiş, Allah rahmet eylesin... Peki, seni kendime evlat edinirsem, manevi baban olarak eğitimin için benimle Ankara'ya gelmeni istesem, gelebilir misin?”

Sabiha kulaklarına inanamıyordu. Bu bir mucizeydi! Gazi onu evlat edineceğini söylüyordu! Bir anda gözlerinden yaş boşaldı ve birden ani bir hareketle fırlayarak Gazi'ye sarıldı!

“Göreceksin çocuğum, çok güzel günler yaşayacaksın; aile ortamını, baba ocağını hiç aramayacaksın...”

“Şey, çok büyük bir onur sizin kızınız olmak, çok isterim ama bilmiyorum efendim... Bunu bir ağabeyimle konuşmam lazım.”

“Aferin sana Sabiha! Tabii doğrusu da bu olur çocuğum. O zaman git ağabeyini çağır bana, konuşalım.”

“Olur efendim. Ağabeyim de burada, köşkte vazifeli aslında...”

Gazi Paşa, dönüp yaverine seslendi,

“O zaman çağırın bana ağabeyini, hemen görüşelim...”

Bir mucize olmuştu... Sabiha, o günden itibaren, ona taktıkları ismiyle, ‘Gazi Paşa Kızı Sabiha’ oluyordu...

Ertesi gün yepyeni bir dünyaya adım atıyordu ve Bursa’dan ilk defa ayrılıyordu. Hayatında ilk kez bir vapura biniyordu. Önce Gülcemal vapuru ile Mudanya’dan Bandırma’ya gideceklerdi. Bu, o yaştaki bir çocuk için büyük bir serüvendi. Ancak içinde yaşadığı şehirden ve ailesinden ayrılmanın verdiği bir burukluk da vardı.

Gazi Paşa, bunu fark ettiği için konuşmalarıyla onun endişesini dindirmeye çalışıyordu... Küçük kızın gözpınarlarında biriken yaşları bir anda dağıtıveriyordu.

Vapur, Mudanya’dan demir alıp, denize açılınca, Gazi Paşa’ya birlikte güverteye çıktılar. Sabiha, mavi sularıya koca denizi ve arkasında bıraktığı şehrinin kaybolmasını izliyordu. Küçük kız, yeni hayatı için inanılmaz bir şükran duyuyordu. Büyük kurtarıcının kızı olarak, onun istediği istikamette okumak arzusu ile yanıp tutuşuyordu...

Denizi izleyip uzaklara dalmışken Gazi Paşa ona hafifçe dokunarak, kendine doğru çekti...

“Nasılsın çocuğum? Bu yeni hayatının başlangıcı; güzel değil mi? Birlikte olmaktan mutlu musun?”

“Evet, çok mutluyum efendim. Beni yatılı okula da göndereceksiniz, öyle değil mi?”

“Elbette okuyacaksın çocuğum. Zaten bunun için benimle görüşmek istemedin mi? Yalnız bir mesele daha var: Henüz yatılı okul için çok küçüksün. Cumhuriyetimiz senin gibi okumak

için çırpınan çocukları okutmaya mecburdur. Ancak bunu yapabilmek için zamana ve paraya ihtiyacımız var. Göreceksin, bu amaçlarımıza kısa zamanda ulaşacağız. Bunlar için zamanı yaratacak ve parayı bulacağız. Sen bir süre benimle yaşayacaksın. Yatılı okula gitmek için biraz daha büyümen, kendi kendine yaşayacak çağa gelmen gerekiyor. Bak çocuğum, bu söylediklerim, göz açıp kapayıncaya kadar geçecek. Şimdi belki küçük bir çocuksun; bir bakacaksın genç bir kız oluvermişsin. Yaşamlarımız umutlarımıza bağlıdır. Umut etmezsen yaşayamazsın. Hep iyi şeyler umut edeceksin. İyi şeyler isteyeceksin, iyi şeylere erişmeye çalışacaksın...”

O sırada sustu ve bir, iki dakika denizi izlemeye başladı. Eski günlere gitmişti.

“Bir zamanlar ben de senin gibi okumak isteyen, bunun için yollar arayan küçük bir çocuktum. Aklım fikrim hep okumaktaydı. O günler dün gibi yakın bana. Yarın da bu günler sana yakın gelecek çocuğum, göreceksin.”

Sabiha, güven duygusuyla gülümseyerek, Gazi Paşa’ya, babasına sevgiyle baktı...

“Sabiha, şimdi biraz da yeni yaşamından bahsedelim istersen. Bazı şeyleri çok çabuk öğrenmen ve uyman lazım.”

“Ne gibi şeyler efendim?”

“Sofra adabı, konuklarla karşılaştığında yapacakların, giyim kuşam gibi şeyler... Sanıyorum yeni yaşamına çabuk intibak edeceksin. Bunu görebiliyorum.”

“Evet, elimden geleni yapacağım efendim.”

“Birazdan Bandırma’ya varacağız. Oradan da trenle Balıkesir’e geçeceğiz. Hep güzel yerlerden geçeceğiz. Vatan topraklarını şimdiden tanıman çok iyi olacak. Oradan da İzmir’e geçeceğiz çocuğum. Bundan sonra kendini hiç yalnız hissetmeyeceksin...”

“Sizin yanınızda yalnız hisseder miyim hiç?”

Gazi, gülümseyerek küçük Sabiha'nın yanaklarını okşadı.

“Memnun oldum Sabiha... Benim iki kızım daha var senin gibi. Onları da eski eşim Latife Hanım'la bir yetimhaneden almıştık. Rukiye ve Zehra... Onlar da burada, vapurda, kendi kamalarında kalıyorlar. Onlarla da arkadaş olup kaynaşacaksınız ve artık beraber yaşayacaksınız. Seni onlarla da tanıştıracam.”

“Peki efendim.”

Vapurdan sonra, trenle Balıkesir'e geçerek birkaç gün orada kaldılar. Sonra da yeniden yola çıktılar.

Sonunda İzmir'deydiler. Burası, Bursa'nın birkaç katı büyüklüğünde büyük bir deniz kenti idi. Sabiha, tam anlamıyla büyülenmişti. Büyük binalar, düzgün, geniş yollar ve sayısız palmye ağacı ile gerçekten bambaşka, denize uzanan, deniz kokan bir şehirdi burası... Çok etkilenmişti...

İzmir'de Gazi Paşa için Birinci Kordon'da, 'Naim Palas' adı verilen iki katlı müstakil ev tahsis edilmişti. Daha sonra burası Atatürk Müzesi'ne dönüşecekti. İzmir halkı tarafından, Gazi Paşa için Kordon'da çok coşkulu bir karşılama oldu.

Bu karşılamadan sonra eve girdiklerinde, Gazi Paşa, Sabiha'yı Rukiye ve Zehra ile tanıştırdı.

“Gelin buraya bakalım çocuklar, Zehra, Rukiye, bakın size bir de Sabiha'yı getirdim kardeş olarak. Bundan böyle hep birlikte olacağız. Hadi sarılın, öpüşün. Bundan sonra hayat boyu kardeş olduğunuzu da asla aklınızdan çıkarmayın...”

Küçük kızlar sarılıp, öpüştiler. Onlardan daha büyük, Gazi Paşa'nın diğer bir manevi kızı Afet de oradaydı. Sabiha'nın boynu bükük ve çekingen tavırlarını gören Afet, yanına usulca yaklaştı ve onu kucaklayıp öperek,

“Evine hoş geldin Sabiha!” dedi.

“Evimize...” diye cevap verdi Sabiha, rahmetli annesinden de alışkın olduğu şekilde.

Birbirlerine içleri hemen ısınmıştı. Yüzünde kocaman bir gülümseme belirdi. Çok mutlu olmuştu. Afet ablasını ilk günden sevmişti...

Gazi Paşa da çok memnun bir ifadeyle güldü. Afet de gülümsüyordu. Aile olduklarını ilk defa hissetti Gökçen...

İzmir’de ona ilk öğretilenler sofra adabı, genel görgü kuralları ve nazık davranışlar oldu. Artık Gazi Paşa’nın istediği gibi davranmaya ve istediklerini yerine getirmeye çalışıyordu.

Kızlara yeni kıyafetler alınıyor hatta bazılarını bizzat babaları Gazi Paşa seçiyordu. İzmir’deki Naim Palas’ta her yönüyle titiz bir eğitime başlamışlardı. Küçük Sabiha’nın ufku şimdiden gelişmeye başlamıştı bile. Yaşıtlarına göre kendini çok şanslı hissediyordu...